

Novela zákona o odpadech. Předpokládané změny a dopady na obce a města

Ing. Jiří Valta

Zálohování

Nařízení o obalech a obalových odpadech

- Zveřejněno 30.11.2022
- Nařízení = přímo aplikovaný právní předpis
- Regulace problematiky všech obalů a jejich životního cyklu
- Cíl > snížení množství obalových odpadů
- Potřeba harmonizace napříč EU

Nařízení o obalech a obalových odpadech

- **Priority:**

- Předcházení vzniku obalových odpadů
- Snížení množství obalů a odpadů z obalů
- Nahrazení jednorázových plastových obalů opakovaně použitelnými
- Plná recyklovatelnost obalů ekonomicky přijatelným způsobem
- Zvyšování podílu recyklovaných plastů v obalech prostřednictvím povinných cílů
- Zákaz vybraných obalových formátů
- Informovanost spotřebitelů

Legislativní úprava povinného zálohování nápojových obalů

- MŽP uvedlo teze 16.05.2023
- Proběhlo VPŘ k návrhu novely zákona o obalech
- Komodity PET lahve, plechovky
- Zavedení nejdříve 06/2025
- Pracovní skupina pro tvorbu legislativy: nápojový průmysl, HK ČR, SP ČR, SMO ČR a SMS ČR

Legislativní úprava povinného zálohování nápojových obalů

- **Povinně zálohované obaly**

- **PET**

- 0,1 – 3 l
- všechny nealkoholické nápoje v PET lahvích s výjimkou mléka a mléčných výrobků a alkoholické nápoje do 15% alkoholu
- dle MŽP cca 1,8 mld. Ks/rok (cca 47 000 t/rok)

- **Kovové nápojové nádoby (plechovky)**

- 0,1 – 3 l
- všechny nealkoholické nápoje v PET lahvích s výjimkou mléka a mléčných výrobků a alkoholické nápoje do 15% alkoholu
- dle MŽP cca 0,8 mld. ks/rok (cca 15 000 t/rok)

Legislativní úprava povinného zálohování nápojových obalů

- **Cíle sběru**

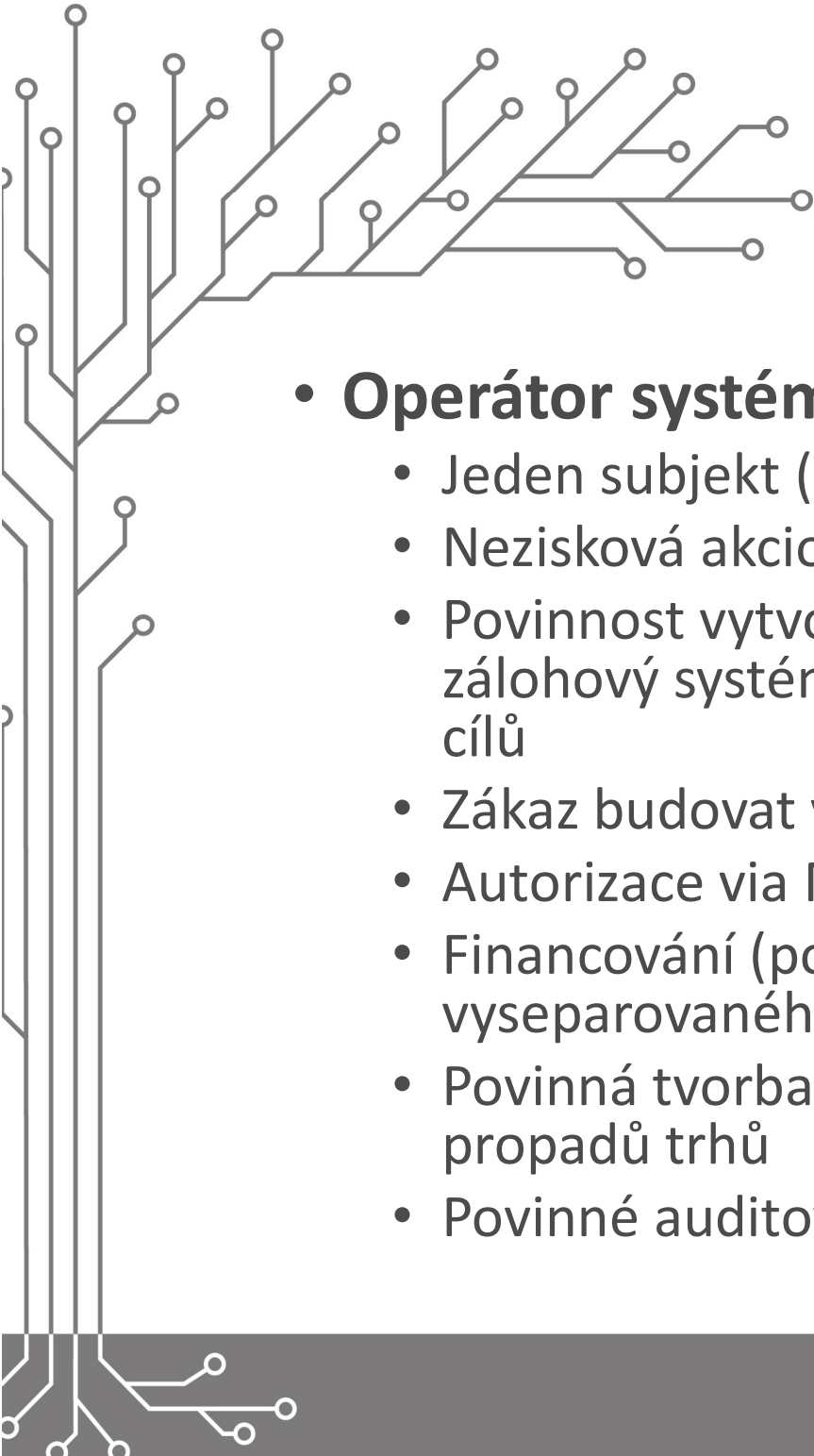
- Plastové nápojové lahve r. 2029 – 90%
- Plechovky r. 2029 – 90%
- Pro r. 2026 – 2028 bude stanoveno

- **Záloha**

- Jednotná pro všechny druhy zálohovaných obalů
- Účtována bude odděleně (stejně jako u skla)
- Bude vrácena v plné výši při vrácení prázdného obalu
- Minimální výše 4,- Kč

- **Manipulační poplatek**

- Výše bude stanovena operátorem
- Pokrývá všechny relevantní náklady pro zapojené subjekty
- Bude upřesněn v právním předpisu

Legislativní úprava povinného zálohování nápojových obalů

• **Operátor systému**

- Jeden subjekt (analogie s EKO-KOMem)
- Nezisková akciová společnost vlastněná výrobcí a prodejci
- Povinnost vytvořit, spravovat, koordinovat a financovat celý zálohový systém včetně povinnosti zajištění stanovených cílů
- Zákaz budovat vlastní odpadovou infrastrukturu
- Autorizace via MŽP, výběrové řízení
- Financování (poplatky od výrobců, výnosy z prodeje vyseparovaného obal. odpadu, nevrácené zálohy)
- Povinná tvorba rezervy pro vykrývání krizových situací a propadů trhů
- Povinné auditování

Legislativní úprava povinného zálohování nápojových obalů

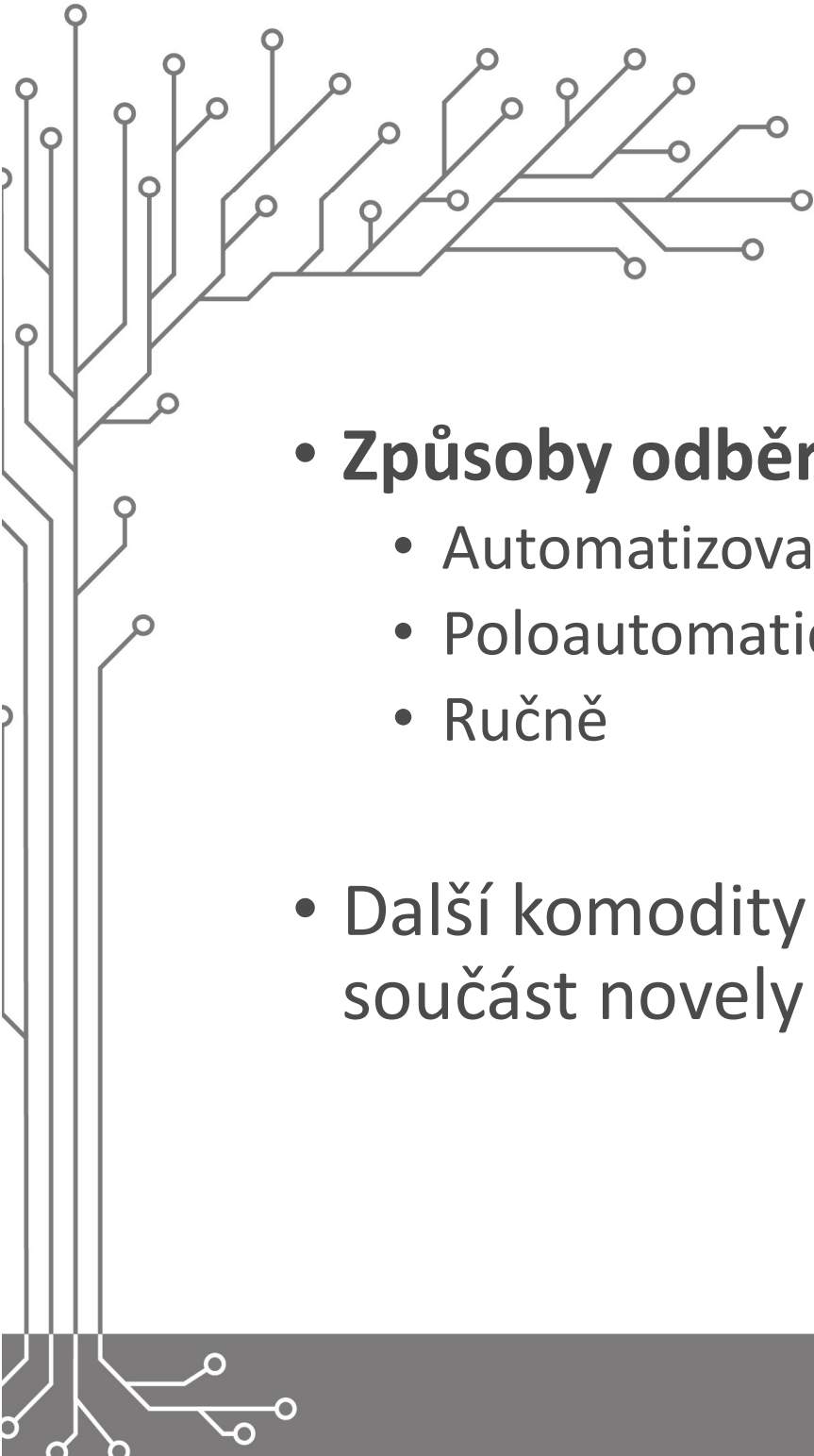
- **Sběrná síť**

- **Povinná sběrná místa**

- Prodejny potravin nad 50 m² (předpoklad 8 500 míst)
 - Čerpací stanice nad 50 m² (předpoklad 2 300 míst)
 - On-line prodej (nevytváří fyzická sběrná místa, odebírá množství odpovídající obvyklé objednávce > Rohlík, Košík ..)

- **Dobrovolná místa**

- Podlimitní prodejny
 - Ostatní relevantní místa
 - Obce nad 300 obyvatel bez povinně zapojené provozovny může požádat operátora o zřízení sběrného místa > povinnost operátora místo zřídit)

Legislativní úprava povinného zálohování nápojových obalů

- **Způsoby odběru zálohovaných obalů**
 - Automatizovaně
 - Poloautomaticky
 - Ručně
- Další komodity – **reklamní letáky** – zpoplatnění, součást novely zákona o obalech

Zálohování

- **Výhody**

- čistější vstupní surovina
- vysoká míra sběru
- surovina se vrátí k výrobcí
- pokles litteringu

- **Nevýhody**

- obal musí být nezmačkaný s čitelným identifikátorem (čárový kód)
- odklon obchodovatelné suroviny ze stávajícího systému
- stejná technologie zpracování výsledného materiálu
- zhoršení plnění cílů OH obcemi

- **Aktuální stav třídění dle EKO-KOM**

- odpady třídí 75 % Čechů
- 838 578 nádob na tříděný odpad
- 87 m průměrná vzdálenost k nejbližšímu separačnímu místu
- 10,63 nádob na 1 km² území ČR

Cigaretové nedopalky

Cigaretové nedopalky

- **Kolektivní systém NEVAJGLUJ** www.nevajgluj.cz
 - autorizace od 10/10/23
 - podle § 13 zákona č. 243/2022 o jednorázových plastech
 - vznik > dohoda výrobců tabákových výrobků s filtry
 - **pomůže obcím s náklady na úklid nedopalků**
 - Úhrady nákladů obcím na úklid, soustředování a další nakládání s nedopalky
 - **do 3. roku provozu systému musí mít smluvně zapojeno 90% obcí > kdo uzavře smlouvu ještě v roce 23, bude příjemcem poplatků i za rok 23**

Cigaretové nedopalky

- **Předmět smlouvy**

- Úklid odpadů z tabákových výrobků a další nakládání s nimi
- Soustředování odpadů z tabákových výrobků do sběrných nádob umístěných na veřejných prostranstvích v rámci obecního systému nakládání s KO

- **Povinnosti a práva obce**

- vstupní dotazník do 30 dnů po uzavření smlouvy (2 strany A4)
- 1x ročně vyplnit dotazník
- Umožnit kontroly pracovníků KS
- Součinnost při informování konečných uživatelů tabákových výrobků

Cigaretové nedopalky

- Sazebník úhrad platný do 31.12.2023 (zdroj: nevajgluj.cz)

- A** úhrada nákladů za úklid odpadu z tabákových výrobků, jehož se koneční uživatelé zbavují mimo místa určená k jeho odkládání, a na přepravu a zpracování odpadu
- B** úhrada nákladů na soustřeďování odpadu z tabákových výrobků v rámci obecního systému OH ve společných sběrných nádobách na směsný komunální odpad, včetně speciálních sběrných nádob na odpad z tabákových výrobků, umístěných na veřejných prostranstvích, a na jeho přepravu a zpracování

Sazba v Kč/obyvatel/rok

Velikostní skupina obcí (počet obyvatel)	Do 1 000	1 001-5 000	5 001-20 000	Nad 20 000
A	4,0	6,1	7,0	10,1
B	0,3	0,5	0,8	0,6

Cigaretové nedopalky

- **Vstupní /roční dotazník (2 strany A4):**
 - **Základní charakteristika obce**
 - **Informace**
 - Úklid veřejných prostranství (četnost, ruční, strojové ...)
 - Odpadkové koše a popelníky (počet)
 - Opatření proti znečišťování veřejných prostor
 - Náklady na úklid veřejných prostranství (!kontrolovatelné oproti IS monitor.statnipokladna.cz)
 - Náklady na odpadkové koše
 - Produkce odpadů z úklidu veřejných prostranství
 - Pouliční odpadkové koše (tlak na samostatné sledování)

Multikomoditní sběr

- **Možnost soustřeďovat více komodit odpadů v jedné nádobě a svozu**
 - 20 01 39 Plast
 - 20 01 40 Kov
 - 20 01 20 Sklo
 - 20 01 01 01 Nápojové kartony
- MŽP vydalo **metodický návod** k plnění evidenčních a ohlašovacích povinností
 - Zavedení kódu 24 44 44 Multikomodita, nově **20 01 39 s poznámkou multikomodita**
- **Probíhá revize dokumentu**

Asfaltová vyhláška

- Vyhláška č. 283/2023 Sb., o stanovení podmínek, při jejichž splnění jsou znovuzískaná asfaltová směs a znovuzískaný penetrační makadam vedlejším produktem nebo přestávají být odpadem (účinnost od 01.10.2023)
 - Specifikace režimu vedlejšího produktu
 - Povolené postupy zpracování pro režim vedlejšího produktu
 - Podmínky vynětí z odpadového režimu
 - Kritéria pro recyklaci
 - Požadavky na vzorkování a zkoušení

Aktuální stav OH

Cíle OH

- Zvýšit do roku 2025 úroveň přípravy k opětovnému použití a úroveň recyklace komunálních odpadů nejméně na **55 % celkové hmotnosti komunálních odpadů** vyprodukovaných na území České republiky. (aktuální stav r. 2021 <37,52 %> meziroční pokles - 1,12 % !!!, v roce 2019 40,97 %)
- Zvýšit do roku 2030 úroveň přípravy k opětovnému použití a úroveň recyklace komunálních odpadů nejméně na **60 % celkové hmotnosti komunálních odpadů** vyprodukovaných na území České republiky.
- Zvýšit do roku 2035 úroveň přípravy k opětovnému použití a úroveň recyklace komunálních odpadů nejméně na **65 % celkové hmotnosti komunálních odpadů** vyprodukovaných na území České republiky.
- **Odstraňovat uložení na skládku v roce 2035 a v letech následujících nejvýše 10 % z celkové hmotnosti komunálních odpadů** vyprodukovaných na území České republiky. (aktuální stav r. 2021 <47,64 %> meziroční pokles o 0,13 % , dříve meziroční nárůst o cca 1,91 %)
- **Energeticky využívat v roce 2035 a v letech následujících nejvýše 25 % z celkové hmotnosti komunálních odpadů** vyprodukovaných na území České republiky; toto množství může být navýšeno o rozdíl mezi množstvím komunálních odpadů, které mohly být uloženy na skládku podle bodu 4, a skutečným množstvím komunálních odpadů uložných na skládku. (aktuální stav r. 2021 <12,07 %> meziroční pokles o 0,52 %) **Jiné skupiny odpadů bez limitu (kaly z ČOV)**

Ohlašování za rok 2023

Ohlašování dat o odpadech za rok 2023, 2024 vychází z legislativních předpisů platných do konce roku 2020 (zákon č. 185/2001 Sb., vyhláška č. 383/2001 Sb. a dalších), ještě se hlásí „**stále**“ tzv. „**po staru**“:

Nově dle legislativních předpisů platných od roku 2021 (zákon č. 541/2020 Sb., vyhláška č. 273/2021 Sb.):

- **Změna ohlašovacích prahů:**

- Původci 600 kg N, 100 t O (doposud 100 kg N, 100 t O) **za IČO**
- Oprávněná osoba/obchodník podává nově **NULOVÉ hlášení** za zařízení/činnost, pokud v daném roce nebylo nakládáno s odpady a alespoň jeden den v roce bylo zařízení dle RZ v provozu

- **Změna termínu zaslání hlášení F_ODP_PROD a jeho variant do ISPOP:**

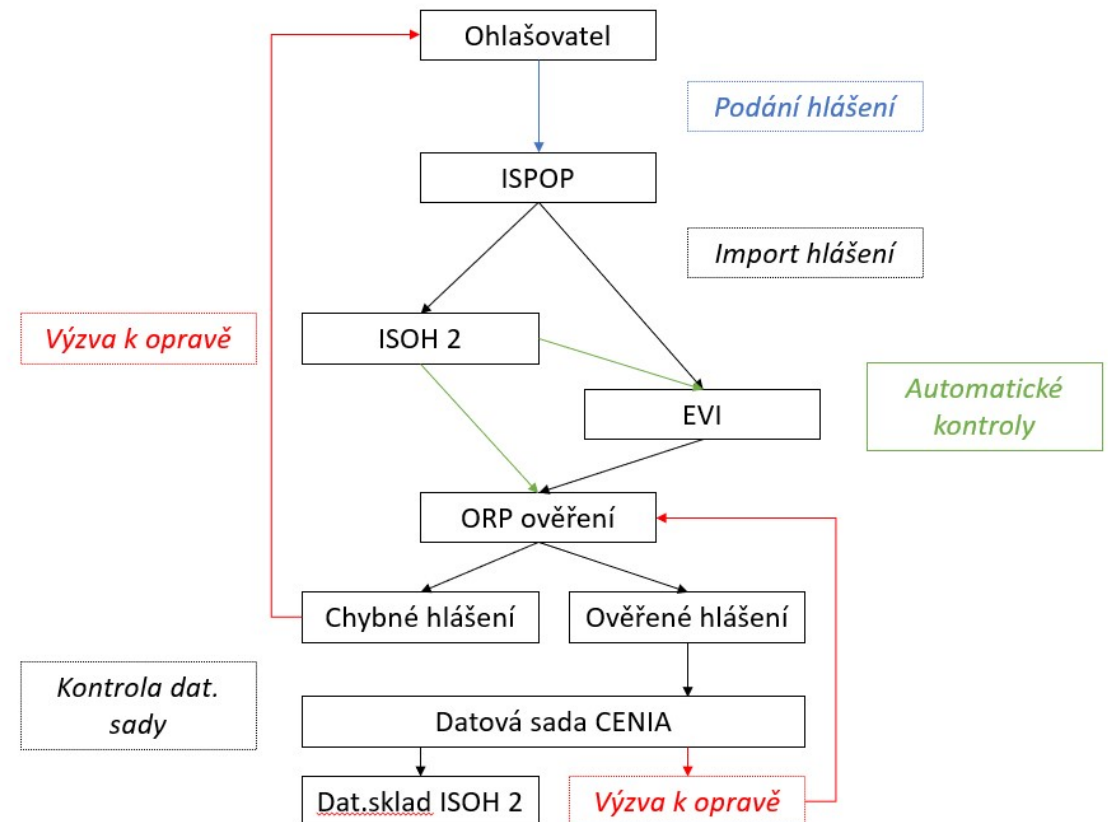
- 28. únor (doposud 15. únor)

- **Změna termínu zaslání exportu dat** z ORP do datového skladu ISOH (CENIA):

- 30. duben (doposud 15. duben)

Jak a čím ohlašovat

- Ohlašovatelé
 - Online formuláře ISPOP
 - Komerční software
- Ověřovatelé (ORP, KÚ, CENIA)
 - ISOH 2
 - Komerční software EVI

Ohlašování za rok 2023, Harmonogram aktivit

28.02.2024	Termín pro ohlašovatele – zaslání hlášení o produkci a nakládání s odpady do ISPOP
30.04.2024	Termín pro ověřovatele – zaslání ověřených hlášení za ORP do datového skladu ISOH
05/2024	CENIA - příprava předběžných dat (verifikace exportů z ORP a vytvoření databáze dat za celou ČR), uzavření databáze předběžných dat
06/2024	CENIA – kontroly nad předběžnými daty (křížové kontroly, výkyvy a další), zaslání největších nesrovnalostí na dotčená ORP
07-08/2024	CENIA – příjem a zpracování opravných exportů z ORP; Uzavření databáze finálních dat
09-10/2024	CENIA – kontrola finálních dat, výpočet indikátorů OH

Nejčastější chyby

Časté chyby v evidencích – ohlašovatelé

- Záměna jednotek – kilogramy, litry, kusy
- Nesprávná katalogová čísla odpadů, kategorie odpadů, kódy nakládání (B00 – u původce, informace od odběratelů odpadu)
- Rozdílné množství odpadů u evidenta nebo partnera
- Nesprávně uváděný partner (jiný subjekt, sídlo)
- Nesprávně uváděné IČP/IČZ (na straně evidenta i partnera)
- Nevyřešené inventurní rozdíly z předchozích let (nehromadit „fiktivní“ odpady na skladě)

Kontroly nad daty

- Ve formulářích, na serveru ISPOP (ohlašovatel)
- Kontroly MŽP v EVI8 (ORP) a ISOH (CENIA)

Legislativa OH

- **Evropské předpisy**

- Balíček k oběhovému hospodářství – novelizace 6-ti odpadových směrnic
- Povinnost transpozice do 24 měsíců od přijetí – 7. červenec 2020

- **Nový zákon o odpadech č. 541/2020 Sb.**

- Platnost: 23.12.2020
- Účinnost: 01.01.2021

- **Nové vyhlášky**

- č. 8/2021 Sb., o katalogu odpadů
- **č. 273/2021 Sb. vyhláška o podrobnostech nakládání s odpady (účinnost od 07/08/2021)**
- v přípravě:
 - Vyhlášky k vedlejším produktům a přechodu odpad/neodpad (asfaltová vyhláška – po MPŘ, palivová vyhláška – před vydáním, zeminy)

Strategické dokumenty ČR

- **Plán odpadového hospodářství (2015-2024)**
 - Předcházení vzniku odpadů a snižování měrné produkce odpadů.
 - Minimalizace nepříznivých účinků vzniku odpadů a nakládání s nimi na lidské zdraví a životní prostředí.
 - Udržitelný rozvoj společnosti a přiblížení se k evropské „recyklační společnosti“.
 - Maximální využívání odpadů jako náhrady primárních zdrojů a přechod na oběhové hospodářství.
- **Program předcházení vzniku odpadů (2014)**
 - Koordinovaným a jednotným přístupem vytvořit podmínky k nižší spotřebě primárních zdrojů a postupnému snižování produkce odpadů.
- **Cirkulární Česko 2040 – schváleno vládou**

Odpadové hospodářství na CENIA

- **Data o odpadovém hospodářství**

- Informační systém odpadového hospodářství (ISOH) + spolupráce na vývoji ISOH2
 - produkce a nakládání s odpady
 - zpětný odběr vybraných výrobků, obalů a odpadů z obalů
 - přeshraniční přeprava odpadů
- Příjem a zpracování autovraků (MA ISOH)
- Přeprava nebezpečných odpadů (SEPNO)
- Hodnocení nebezpečných vlastností odpadů

- **Zpracování dat**

- Indikátory POH, Zpráva o stavu životního prostředí, Statistická ročenka ŽP

- **Národní inventarizace emisí skleníkových plynů (NIR) sektor Odpady**

- **Integrovaná prevence a omezování znečištění (IPPC)**

- **Projekty**

- Centrum environmentálního výzkumu Odpady, oběhové hospodářství a environmentální bezpečnost (CEVOOH) www.cevooh.cz
- Evropské tematické středisko pro oběhové hospodářství (ETC CE)
- Rozvoj metodik pro reporting emisí a propadů skleníkových plynů a jejich projekcí, včetně projekcí emisí tradičních polutantů (MEMORESP)

Děkuji za pozornost

Jiří Valta

jiri.valta@cenia.cz

Tel. 724 503 898

Moskevská 1523/63
101 00 Praha 10 - Vršovice

www.cenia.cz

odpady@cenia.cz